

OPBRENGST ONDERZOEKSBIJENKOMST JEUGD

Op 10 september 2024 vond de terugkoppeling plaats van de resultaten van de literatuurstudie en de praktijkverkenning vanuit het promotieonderzoek naar hoe we de weerbaarheid van startende jeugdprofessionals kunnen versterken op basis van zingeving in werk. Op de HZ University of Applied Sciences in Vlissingen vond een dialoog plaats over de eerste onderzoeksresultaten, met professionals van zeven (jeugd)hulpverlenings- en netwerkorganisaties, de leading-lector en een onderzoeker van het HZ Applied Research Center, de domeindirecteur HZ Health, Education & Wellbeing, de opleidingscoördinator Pedagogiek en docenten Pedagogiek en Social Work profiel Jeugd.

In deze constructieve bijeenkomst met fijne sfeer zijn de aanwezigen in dialoog gegaan over de herkenbaarheid van de resultaten uit het literatuuronderzoek en de praktijkverkenning, ontbrekende aandachtspunten en aanknopingspunten voor het onderwijs die hieruit voortvloeien. Hieronder staat de opbrengst van de waardevolle dialoog beschreven.

1. Resultaten literatuuronderzoek

Literatuuronderzoek

Resultaten scoping review

Factoren	Risico	Weerbaarheid
In relatie tot zingeving	Secundaire traumatisering	Sense of coherence
	Burn-out	Compassion satisfaction
	Onveilige gehechtheid	Spiritualiteit
	Perceptie werkstress	Onderdeel van een groter geheel
Processen		Interactie risico & weerbaarheidfactoren
Balancerende processen	Werk-privé balans	
	Betekenisvolle persoonlijke relaties	
Parallele processen	Instrumenteel zijn voor cliënten terwijl ook zorgend voor jezelf	
	Coping	
Transformerende processen	Samenspel risico & weerbaarheidfactoren	
	Uitdagende & betekenisvolle relaties	
	Zin vinden in uitdagingen	
	Persoonlijke groei	

Lectoraat Excellence & Innovation in Education

De resultaten uit het literatuuronderzoek waren herkenbaar. Met name het risico van secundaire traumatisering en het belang van een goede werk-privé balans werden specifiek benoemd.

2. Resultaten praktijkverkenning

Praktijkverkenning: verschillende perspectieven

5 focusgroep interviews & 10 individuele diepte interviews

Respondentgroep	Perspectief weerbaarheid & zingeving
Studenten	Contact maken vanuit je hart op een werkplek die bij je past.
Startende jeugdprofessionals	Tijd & ruimte nodig om eigen waarden en waarden organisatie te ontdekken en te verbinden.
Ervaren jeugdprofessionals	Kwetsbaar durven zijn om weerbaarheid te kunnen ontwikkelen en naast cliënten te staan.
Leidinggevend jeugdhulpverlening	Persoonlijke groei aangaan door kwetsbaarheid te delen en steun te kunnen ontvangen.
Gestopte jeugdprofessionals (< 4 jaar na afstuderen)	Neerwaartse spiraal van falen en eenzaamheid keren, die een negatief effect heeft op professional & cliënt.

“Je moet kwetsbaar durven zijn om weerbaar te kunnen worden.”

Praktijkverkenning: gezamenlijke thema's

Hoofdpunten

Ook de resultaten uit de praktijkverkenning riepen herkenning op, zoals het steunende team, en dat starters een sterk arbeidsethos hebben met een groot verantwoordelijkheidsgevoel. Starters ervaren een innerlijke druk om te presteren, waarbij grenzen aangeven en vooral om hulp vragen lastig is. Dit veroorzaakt een spanningsveld, omdat er ook druk staat op de organisatie waarin zij werken, vanuit een personeelstekort en beleidskaders. Er is weinig tijd om starters goed in te werken en weinig tijd voor starters om te reflecteren op wat ze ervaren in de praktijk, waardoor het bewust worden van eigen succes en kwetsbaarheid onder druk staat.

3. Ontbrekende aandachtspunten

Bij belangrijke aandachtspunten die ontbreken in de gepresenteerde onderzoeksresultaten werden in de eerste plaats macro- en organisatie-overstijgende factoren genoemd, die van invloed zijn op de weerbaarheid van starters. De maatschappij van tegenwoordig, regels en kaders - zaken waar je niet direct invloed op hebt maar je wel mee om moet gaan. De rol van social media kreeg specifiek aandacht, in relatie tot de vervaging van de grenzen tussen werk en privé, omdat bijvoorbeeld casusbesprekingen via app-groepen in het weekend doorgaan.

Ook werd opnieuw belicht hoe verantwoordelijkheidsgevoel kan leiden tot loyaliteit, maar vanuit perfectionisme kan doorslaan in verminderde weerbaarheid, waar de gebrekkige balans van werk-privé aan bijdraagt.

De inwerktijd ontbreekt door het personeelstekort en druk op organisaties, terwijl het mogen leren van fouten maken essentieel is voor de ontwikkeling van startende jeugdprofessionals. Daarbij werd ook de identiteitsontwikkeling van starters benoemd, die na de opleiding doorgaat, waardoor in de praktijk de persoonlijke ontwikkeling van startende jeugdprofessionals blijvend aandacht nodig heeft. Goed teamleiderschap werd benoemd als een belangrijke factor in weerbaarheid van starters, waarin jeugdprofessionals zich gezien en gewaardeerd voelen.

4. Aanknopingspunten onderwijs

Reflectie stond centraal als aanknopingspunt voor onderwijs, gericht op het vergroten van zelfkennis en persoonlijk leiderschap. Intervisie en supervisie werden genoemd als middelen om meer uit het hoofd en naar het hart te gaan, door aandacht te schenken aan eigen drijfveren, beleving in de praktijk en persoonlijke ervaringen die je met je meedraagt. Zingeving mag op de agenda van de opleiding, waarbij de betrekkelijkheid van cijfermatige beoordelingen benoemd werd: goede cijfers betekent niet altijd dat je een goede jeugdprofessional wordt.

*‘Meer uit
het hoofd,
naar het
hart.’*

Samenvatting

De bevindingen uit het literatuuronderzoek dat zingeving een rol speelt in risico- en weerbaarheidsfactoren, die elkaar beïnvloeden in balancerende, parallelle en transformerende processen, werden herkend door het werkveld. Met name secundaire traumatisering en werk-privé balans werden uitgelicht.

Ook de gezamenlijke thema’s en de verschillende perspectieven op weerbaarheid in relatie tot zingeving in de praktijkverkenning riepen herkenning op: het grote verantwoordelijkheidsgevoel van starters en de keerzijde daarvan, wanneer perfectionisme en moeilijk om hulp kunnen vragen de weerbaarheid van startende jeugdhulpverleners aantasten.

Het perfectionisme en de innerlijk ervaren druk van startende jeugdhulpverleners werd in relatie gebracht met factoren op macroniveau, wat onderbelicht was in de gepresenteerde resultaten: de druk binnen organisaties door personeelstekort, maatschappelijke kaders en de rol van social media. Samen leidt dit tot een spanningsveld voor starters, die hoge druk ervaren in een omgeving met weinig ruimte voor inwerken, in combinatie met een verminderde werk-privé balans door social media.

Het belangrijkste aanknopingspunt voor onderwijs om de weerbaarheid op basis van zingeving in werk te versterken ligt in het vergroten van zelfkennis en persoonlijk leiderschap van studenten. Ook is een inwerktraject in een warme omgeving nodig voor weerbaarheid op basis van zingeving, waar starters zich gezien en gewaardeerd voelen en ze mogen leren van fouten maken binnen een steunend team.

Conclusie

Dit pleit voor een gezamenlijke aanpak van opleiding en werkveld om een overbrugging te bieden aan starters, waarin hun identiteitsontwikkeling en reflectie op persoonlijke en professionele ervaringen in een doorgaande lijn vanuit de opleiding ook in de praktijk gevoed wordt.